

بسم الله الرحمن الرحيم

احمد اولیایی

تبلیغ و هنر (قسمت دوم)

کشف رابطه تبلیغ دین با هنر و تأثیر هنر و کارآیی آن در تبلیغ دینی منوط به تعریف و فهم هنر دینی یا به عبارت دیگر هنر اسلامی است.

در قسمت اول تعریف تبلیغ و اهمیت تبلیغ بیان گردید و در ادامه به تعریف هنر و هنر دینی پرداخته و به جهت اهمیت بحث، ادامه آن را به قسمت های آینده موکول می نماییم.

تعریف هنر

هنر از آن دسته از واژگانی است که آوردن تعریفی جامع و مانع یا به اصطلاح تعریفی منطقی برای آن بسیار سخت است چرا که هنر برای هرکس جلوه ای خاص دارد و هر انسانی مطابق با ذوق و سلیقه و درون خویش آن را می فهمد.

هنر در لغت به معنای فن، صنعت، علم، معرفت، امری همراه با ظرافت و ریزه کاری، آن درجه از کمال که فراست و فضل را در برداشته و نمود آن صاحب هنر را برتر از دیگران بنمایاند، کیاست، زیرکی، لیاقت، کفایت و کمال آمده است. (۱)

بعضی در تعریف اصطلاحی هنر گفته اند: " هنر در تجربه انسانی، روش خاصی از بیان حقایق

زندگی است که بر عنصر تخیل استوار است." (۲)

فریدریش ولهم شلینگ که یکی از فیلسوفان بزرگ آلمانی و هم عصر هگل است، هنر را دارای

دو ویژگی اساسی می‌داند: اول آنکه بر شهودی زاینده و خلاق متکی است و دوم آنکه غایت

آن نمایاندن یگانگی وجود آگاه و ناآگاه یا وجود واقعی و متعالی است. (۳)

علامه جعفری در تعریف هنر می‌گوید:

«هنر یکی از نمودها و جلوه‌های بسیار شگفت‌انگیز سازنده حیات بشری است و نمود هنری

جایگاه تلاقی روحی بزرگ که دارای نبوغ هنری است با دیگر ارواح انسانهاست و این تلاقی

باید هم برای روح بزرگ هنرمند مفید باشد و هم برای ارواح تماشاگر.» (۴)

آنچه که در تعاریف مختلف هنر به چشم می‌خورد جذاب بودن و همگانی بودن آنست.

هنر دینی یا هنر اسلامی

کشف رابطه تبلیغ دین با هنر و تأثیر هنر و کارآیی آن در تبلیغ دینی منوط به تعریف و فهم هنر

دینی یا به عبارت دیگر هنر اسلامی است.

هنر اسلامی آن هنری است که تجلی معنویت و تعهد انسان باشد و در خدمت تعالی اندیشه و

عمل انسان قرار گرفته و موجب سستی و انحراف در فکر و عمل او نشود.

هنری که تنها در خدمت غرائز مادی و پست بوده و تنها خدمتگزار جنبه های مادی بشر و حیواناً

در خدمت طاغوت ها و انسان های پست اندیشه و سست عنصر باشد، هنری مبتذل و غیر دینی

محسوب می شود.

با توجه به تحقیق انجام شده شاخص های هنر دینی عبارتند از:

• باورهای اسلامی (اعتقاد ، ایمان و یقین به فرامین و دستورات اسلام و قرآن و اهل بیت)

• قداست بخشیدن به آرمان ها و اهداف مکتب اسلام

• ایجاد کننده روح تعهد و مسئولیت پذیری

• امیدواری به خداوند

• اعتقاد به ولایت و تاسی به اهل بیت علیهم السلام

• داشتن بینش سیاسی و اعتقاد به مبارزه و ستیزه جویی با کفار و منافقین

• داشتن روحیه امر به معروف و نهی از منکر (دعوت به خوبیها و نهی از زشتیها)

• اعتقاد به جاودانگی دین اسلام

• اعتقاد به جاودانگی انسان بعد از مرگ (نمایش بعد جاودانی انسان)

• تقویت روحیه ایثارگری در جامعه (روح حماسی)

• ایجاد روحیه شهادت طلبی (تصویر پردازی از شهادت و شهید)

• مبارزه با اسراف و مصرف گرایی

• بالا بردن روحیه کار و تولید

• مبارزه با فقر و فساد و تبعیض

• زنده نگه داشتن یاد شهداء

• نمایانگر وحدت و هماهنگی خدا ، انسان و طبیعت

• دعوت به فطرت

• نمایانگر بندگی خدا و آزاد کردن انسان از بندگی غیر خدا

• داشتن زبان مردمی

• دعوت و تشویق به ارزشهای انسانی و الهی

• بیانگر فرهنگ تشیع

• بیدار کردن عواطف و احساسات انسانی

• ایجاد کننده شادابی و سرزندگی

• تفکر بیدار کننده تفکر

• ایجاد کننده روحیه و انگیزه

• احساس مؤثر بودن

درهم شکستن آداب و رسوم و سنت هایی که برخلاف تعلیم اسلام و سد راه گسترش اسلام

است و جانشین کردن آداب و رسوم اسلامی. (۵)

در قسمت بعد رابطه هنر با انسان به عنوان مخاطب پیش روی روحانی مبلغ و رکن اساسی تبلیغ،

مورد بررسی قرار خواهد گرفت انشاء الله.

ادامه دارد.....

پی نوشتها:

[۱] علی اکبر دهخدا، لغت نامه، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۷، ج ۱۵، ص ۲۳۵۶۷.

[۲] نک: محمود بستانی، اسلام و هنر، ترجمه: حسین صابری، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۷۱، ص ۱۲.

[۳] بلخاری، حسن؛ آشنایی با فلسفه هنر؛ تهران، انتشارات سوره مهر؛ ۱۳۸۷؛ ص ۱۹.

[۴] جعفری، [علامه] محمد تقی؛ زیبایی و هنر از دیدگاه اسلام؛ تهران، دفتر مطالعات دینی هنر؛ ۱۳۶۹، ص ۱۳-۱۶.

[۵] جعفر رحمانی،

تهیه و تولید: احمد اولیایی، گروه حوزه علمیه تبیان